

SALTEN IUA

Salten interkommunale utvalg mot akutt forurensning

Akutt forurensning i Vestfjorden

Overføring av ansvar fra kommunene til staten

Framlegget er et samarbeid mellom kommunene som grenser til Vestfjorden - samordnet av Salten IUA, Lofoten og Vesterålen IUA og Ofoten IUA

Dato: 24. april 2013

Salten IUA – forretningsfører Salten Brann IKS

Adresse : Dronningens gate 56 8006 Bodø
Bankkonto : 4500.55.97300

Telefon: 75 55 74 05
Telefaks: 75 55 74 08

SALTEN IUA

Salten interkommunale utvalg mot akutt forurensning

Sammendrag og konklusjon

Kommunene har etter *Forurensningsloven* plikt til å holde beredskap mot og bekjempe tilfeller av akutt forurensning. For å samordne og oppnå større slagkraft samarbeider kommunene regionalt gjennom IUA-ordningen.

Langs kysten er kommunenes geografiske ansvar for akutt forurensning regulert av grunnlinjen. Ansvar avgrenses av en linje 4 nautiske mil utenfor grunnlinjen. Derfra og ut er beredskapen et statlig ansvar.

Grunnlinjen stenger inne og avgrensner Vestfjorden på en slik måte at store havområder inngår i den kommunale beredskapen. Linjen går mellom Rødøy (Myken) og Røst kommune.

De geografiske utfordringene gjør at våre medlemskommuner rundt Vestfjorden er tillagt et betydelig større ansvar enn landets øvrige kommuner.

Samtidig er den lokale IUA/kommuneberedskapen pr dato ikke øvd og utstyrt for å håndtere hendelser på åpent hav. IUA-ordningen er generelt først og fremst en kystnær beredskap.

I uformelle sammenhenger har vi forstått staten ved Kystverket slik at de i praksis er forberedt på å måtte håndtere hendelser i vestfjordbassenget – fordi det er de som har ressursene og utstyret.

Samtidig sitter altså kommunene med beredskapsansvaret. For å bringe konsistens mellom beredskapsansvaret og hensiktsmessig håndtering av en ulykkeshendelse foreslår vi en overføring av ansvaret for akutt forurensning fra kommunene til staten når det gjelder vestfjordbassenget.

Forslaget er konkret med kart og kartpunkter – utarbeidet av Narvik Havn. Forslaget tegner en ansvarslinje som i prinsippet følger måten grunnlinjen er bygd opp på, men som følger kysten inn i Vestfjorden istedenfor å skjære tvers over fjorden.

Forslaget innebærer at kommunene rundt vestfjordbassenget får et ansvar som i større grad harmonerer med det ansvaret som tilligger landets øvrige kommuner.

Blant annet siden *Forurensningsloven* forholder seg til den enkelte kommune og IUA-ordningen kan forstås som et enkeltvedtak fra SFT hjemlet i loven og rettet mot den enkelte kommune, er det valgt å organisere denne saken slik at den overtas av den enkelte kommune.

Arbeidet organiseres av det enkelte IUA i forhold til egne medlemskommuner og Salten IUA samordner resultatene fra Ofoten IUA og Lofoten og Vesterålen IUA i forhold til å søke Klif.

SALTEN IUA

Salten interkommunale utvalg mot akutt forurensning

Bakgrunnsinformasjon om akutt forurensning

Hvordan reguleres akutt forurensning

Forhold knyttet til akutt forurensning reguleres av *LOV 1981-03-13 nr 06: Lov om vern mot forurensninger og om avfall (Forurensningsloven)*.

Loven pålegger kommunene plikt til å holde beredskap, samt aksjonsplikt og bistandsplikt mot akutt forurensning.

Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif, tidligere SFT) er statlig forurensningsmyndighet.

Fra 1. juli 2013 slås Klima- og forurensningsdirektoratet og Direktoratet for naturforvaltning til Miljødirektoratet.

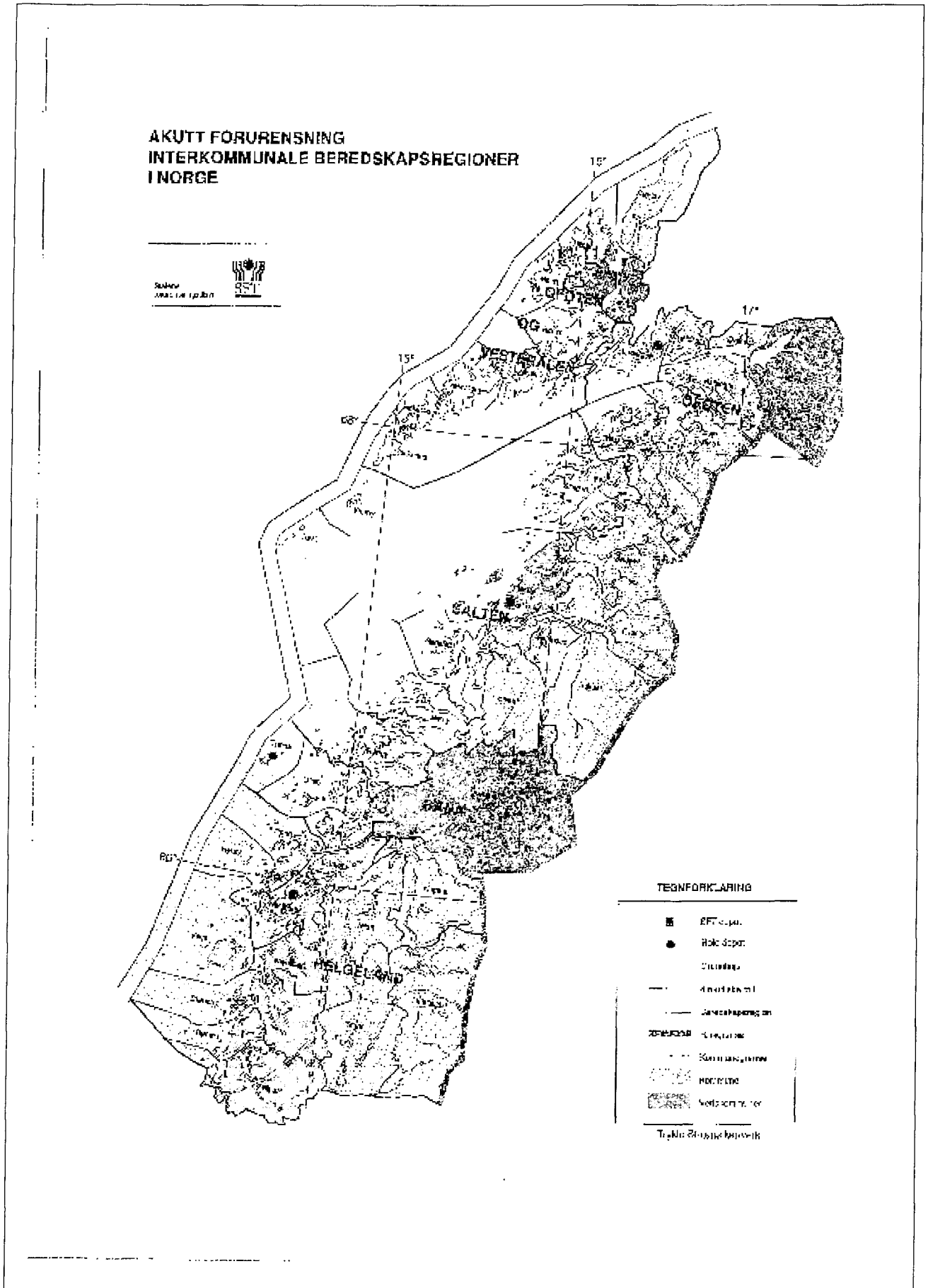
Kommunene er lokal forurensningsmyndighet.

Langs kysten er kommunenes ansvar regulert etter grunnlinjen, og strekker seg 4 nautiske mil utenfor denne. Derfra og ut er beredskapsplikten et statlig ansvar.

Det interkommunale samarbeidet (IUA) er et resultat av et arbeid av SFT (nå Klif). IUA-regionene slik vi kjenner dem her i nord ble etablert i 1998. Bodø, Narvik og Sortland er vertskommuner. Se kart fra SFT på neste side.

SALTEN IUA

Salten interkommunale utvalg mot akutt forurensning

SALTEN IUA

Salten interkommunale utvalg mot akutt forurensning

IUAs rolle

Det interkommunale samarbeidet er organisert etter kommuneloven § 27.

Kommunenes myndighet etter § 43 i forurensningsloven er delegert til det lokale IUA. Delegasjonen fritar ikke kommunene fra det selvstendige ansvaret som er gitt etter forurensningsloven.

Salten IUA er et samarbeid mellom 11 kommuner i Salten hvor Bodø kommune er vertskommune. Administrasjon av utvalget ivaretas av Salten Brann IKS, som det siste halvannet år har utført oppdraget på vegne av styret, årsmøtet, medlems- og vertskommune.

Sortland og Narvik er vertskommuner i sine områder. Utvalgene har egne årsmøter og styre. Tilsvarende IUA-struktur finnes over hele landet.

Den enkelte kommune er ansvarlig etter loven. Loven omtaler ikke IUAene. I saker som behandler kommunenes formelle ansvar må Klif forholde seg til rettssubjektet etter loven, dvs den enkelte kommune.

Dette er også bakgrunnen for at dette saksframlegg forberedes for å overtas av den enkelte medlemskommune.

Hva er akutt forurensning

Med akutt forurensning menes forurensning av betydning, som inntreffer plutselig, og som ikke er tillatt etter bestemmelse i eller i medhold av forurensningsloven.

Forurensningen kan være til sjø, land eller luft.

Forurensningen kan bestå av f.eks. oljeprodukter, gasser eller organisk avfall.

Eksempler på akutt forurensning kan være utslipp fra oljeboringen i Nordsjøen, oljeutslipp i forbindelse med skipsforlis, utslipp fra verft, tankanlegg eller landbaserte industri. Utslipp knyttet til uhell på vei eller bane og fra private oljetanker vil også kunne være akutt forurensning.

Spennvidden for skade, mannskapsinnsats og kostnad ved akutte forurensninger er betydelig.

Hvem er ansvarlig for en akutt forurensning

Forurensere er ansvarlig. Forurensere, kommune og stat har alle et ansvar og samvirkeansvar i forbindelse med akutt forurensning.

I utgangspunktet skal forurensere håndtere en akutt forurensning.

Dersom forurensere ikke evner å rydde opp eller forurensere er ukjent, skal kommunen overta aksjonen og gjøre den nødvendige innsats. Kommunens aksjonsplikt omfatter all akutt forurensning i kommunen, uansett omfang, som ikke håndteres av ansvarlig forurensere.

SALTEN IUA

Salten interkommunale utvalg mot akutt forurensning

Dersom den/de kommuner som blir berørt av en hendelse ikke selv klarer å håndtere hendelsen skal IUA overta hendelsen.

Er hendelsen av en slik art at heller ikke IUA klarer å håndtere situasjonen vil hendelsen bli overtatt av staten ved Kystverket.

Aksjonsplikten på underliggende nivå opprettholdes selv om aksjonsledelsen er overtatt av overliggende nivå.

I akuttfasen vil kommunens brannvesen oftest utføre førsteinnsatsen. Ved avsluttet akuttfase vil brannvesenet avslutte aksjonen eller overlate hendelsen til forurenser, kommune eller IUA.

I forbindelse med skipstrafikk gjelder det samme, men her er det eget regelverk som begrenser eieransvaret og ansvaret blir oftest ivaretatt gjennom internasjonale skipsforsikringsordninger og fond.

Nærmere om grunnlinjen

Grunnlinjen reguleres av *LOV 2003-06-27 nr 57: Lov om Norges territorialfarvann og tilstøtende sone [territorialfarvannsloven]*.

Norges territorialfarvann består av sjøterritoriet og de indre farvann.

Grunnlinjene danner yttergrensen for de indre farvann og utgangspunktet for beregningen av sjøterritoriet og jurisdiksjonsområdene utenfor i samsvar med folkeretten.

Kongen fastsetter grunnlinjene i forskrift. Er grunnlinjen ikke fastsatt i forskrift, følger den lavvannslinjen langs kysten.

Saksframstilling

Problemstilling

Langs kysten er kommunenes geografiske ansvar for akutt forurensning regulert av grunnlinjen. Ansvaret avgrenses av en linje 4 nautiske mil utenfor grunnlinjen. Derfra og ut er beredskapen et statlig ansvar.

Grunnlinjen stenger inne og avgrenser Vestfjorden på en slik måte at store havområder inngår i den kommunale beredskapen. Linjen går mellom Rødøy (Myken fyr) og Røst kommune (vest av Skomvær fyr).

De geografiske utfordringene gjør at våre medlemskommuner rundt Vestfjorden er tillagt et betydelig større ansvar enn landets øvrige kommuner.

Samtidig er den lokale IUA/kommuneberedskapen pr dato ikke øvd og utstyrt for å håndtere hendelser på åpent hav. IUA-ordningen er generelt først og fremst en kystnær beredskap.

SALTEN IUA

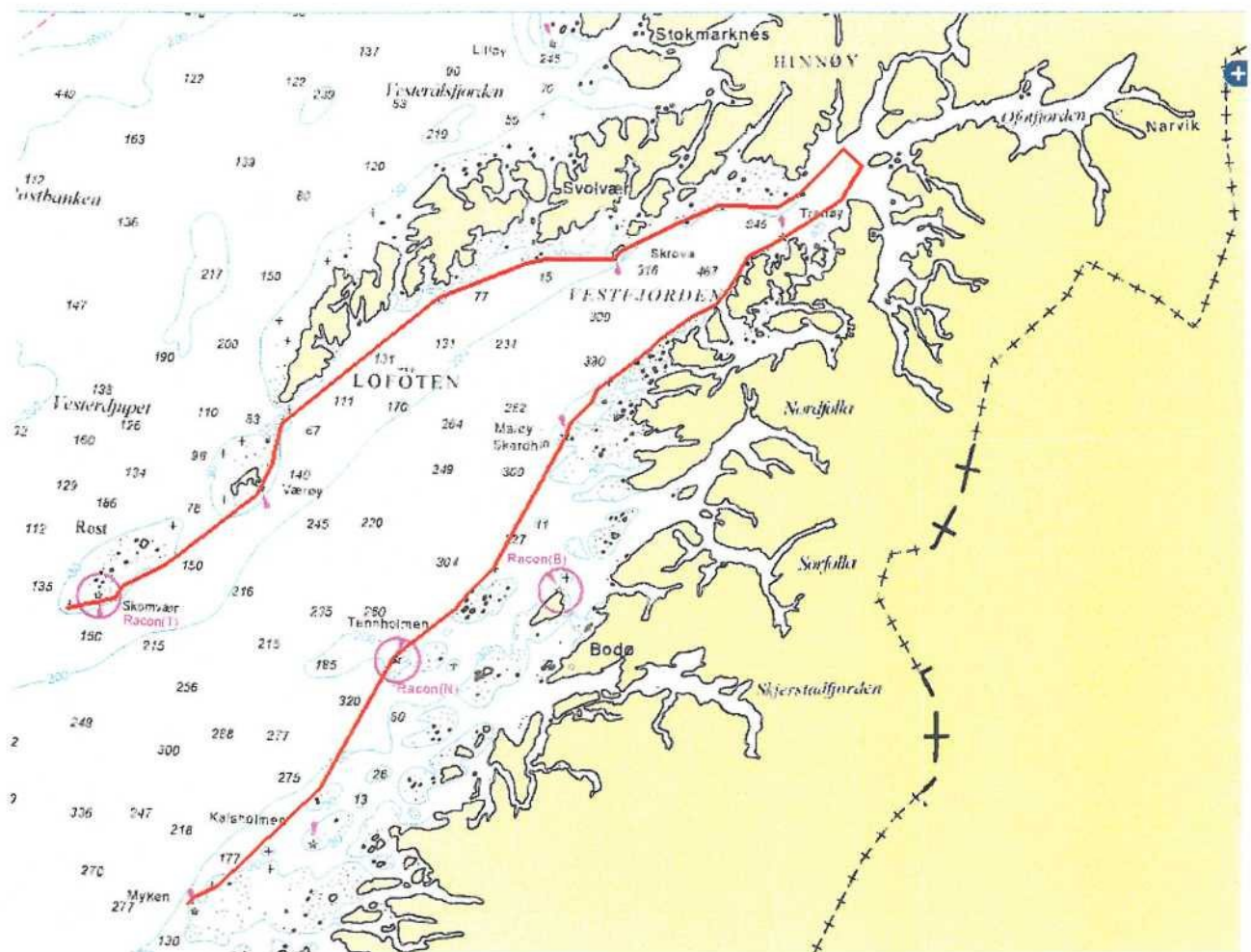
Salten interkommunale utvalg mot akutt forurensning

I uformelle sammenhenger har vi forstått staten ved Kystverket slik at de i praksis er forberedt på å måtte håndtere hendelser i vestfjordbassenget – fordi det er de som har ressursene og utstyret.

Samtidig sitter altså kommunene med beredskapsansvaret. For å bringe konsistens mellom beredskapsansvaret og hensiktsmessig håndtering av en ulykkeshendelse foreslår vi en overføring av ansvaret for akutt forurensning fra kommunene til staten når det gjelder vestfjordbassenget.

Forslag til ny grense for ansvarsovergang mellom kommunene og staten

Forslaget til ny ansvarslinje er som vist i underliggende kart.

Havområdet mellom de røde strekene er foreslått å gå over fra å være et kommunalt ansvar til å bli et statlig ansvar.

Forslaget viser en ansvarslinje som i prinsippet følger måten grunnlinjen er bygd opp på, men som følger kysten inn i Vestfjorden istedenfor å skjære tvers over fjorden.

Klif har i formelle sammenhenger orientert om at dagens regel om at kommunene har ansvaret inntil 4 nautiske mil utenfor grunnlinjen etter hvert vil bli endret slik at ansvarsovergangen

SALTEN IUA

Salten interkommunale utvalg mot akutt forurensning

sammenfaller med grunnlinjen. Forslaget innebærer derfor at kommunene rundt vestfjordbassenget får et ansvar som harmonerer med det ansvaret som tilligger landets øvrige kommuner.

Foreslått ansvarslinje er nærmere definert som posisjonspunkter i vedlegg.

Forslag til vedtak

1. Kommunen vedtar å søke statlig forurensningsmyndighet (Klif eller nye Miljødirektoratet) om at kommunens ansvar for akutt forurensning begrenses og avgrenses geografisk som beskrevet i dette saksdokument.
2. Kommunen ber om at søknadsarbeidet samordnes av det enkelte IUA i forhold til egne medlemskommuner og at Salten IUA skriver en endelig felles søknad som oversender til statlig forurensningsmyndighet.
3. Søknad forutsetter at alle berørte kommuner fatter likelydende vedtak.

_____ kommune

Rådmannens signatur

Salten IUA

Rolf Sørtorp (sign.)
Styreleder

Ofoten IUA

Rune Arnøy (sign.)
Styreleder

Lofoten og Vesterålen IUA

Svein Christiansen (sign.)
Styreleder

Saksbehandlere:

Saksbehandler kart: Øistein Kaarbø Ofoten IUA
Saksframlegg: Bård Inge Larsen Salten IUA

SALTEN IUA

Salten interkommunale utvalg mot akutt forurensning

Vedlegg:

Kartpunkter

LINestring(387288.90625 7408270.5625,388473.65625 7409476.46875,394080.0625
7412184.46875,417891.421875 7435287.09375,434964.515625 7465879.03125,437471.53125
7468047.546875,449393.078125 7477033.6640625,452645.8515625
7481114.17578125,457850.2890625 7486162.5859375,474621.90625
7517108.890625,475743.1875 7520118.3671875,480630.28125 7525350.57226563,481772.71875
7527853.62109375,490150.59375 7534340.65625,493990.453125
7537270.796875,496513.3359375 7539804.2578125,503328.29296875
7544731.01953125,509328.734375 7547944.125,512295.8984375
7551678.203125,514117.98046875 7554338.6015625,515748.333984375
7557303.12109375,516786.3125 7558977.109375,518468.234375 7559997.8984375,519959.75
7560852.08203125,524857.421875 7563642.0625,538423.8671875
7572168.03125,542713.296875 7580112.203125,538894.59375 7584153.046875,528189.53125
7573659.546875,523365.90625 7570718.828125,509656.65625 7570792.875,501278.78125
7567175.15625,486987.734375 7559971.453125,485369.28125 7558400.6015625,469692.5
7558292.17578125,464826.5625 7557559.640625,444283.84375 7549351.015625,408286.484375
7520081.34375,406599.2734375 7512888.21875,406348.04296875
7510608.6328125,403082.046875 7504431.0078125,402391.82421875
7503514.67773438,381772.4140625 7487492.78515625,371442.875
7482000.09375,369507.078125 7479535.390625,358326 7477113)